

ОУ „Свети Свети Кирил и Методий“, с. Костиево, общ. Марица, обл. Пловдив,
п. код 4205, тел: 0318/62260, e-mail: info-1601707@edu.mon.bg

Утвърдил:

Директор (И. Иервенова)

УЧЕБНА ПРОГРАМА

за разширена подготовка – ИУЧ

по ГЕОГРАФИЯ И ИКОНОМИКА

за VI клас

учебна 2026/2027 година

хорариум: 0,5 час седмично /17 часа годишно/

Изготвил:

/Веселина Илчева/

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението в избираеми учебни часове (ИУЧ) по география и икономика в VI клас е насочено към затвърдяване и разширяване на въведените в V клас основни понятия и идеи и надграждане на знания за континентите Южна и Северна Америка; въвеждане на нови понятия и практически умения; откриване на глобални закономерности; изграждане на компетенции и модели на поведение, които са основа и инструментариум за успешно овладяване на географски знания и умения в обучението по разширена подготовка.

Така се постига затвърждаване и разширяване на географската грамотност на учениците и приобщаването им към актуални проблеми на съвременността – предпоставка за формирането на техния светоглед и географска култура, за личностното им развитие, за социална активност и реализация.

ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО

Главна цел:

Затвърждаване и разширяване на географската култура на учениците, като част от тяхната обща култура за ориентирване и за разумна дейност в географското пространство на регионално ниво чрез повече и по-разнообразни дейности и упражнения, чрез въвеждане на проектна дейност и работа по групи, чрез използване на разнообразни източници на географска информация.

Подцели:

- ✓ **Да се затвърдят** въведените в V клас основни понятия.
- ✓ **Да се разшири** системата от географски знания за природата, населението и стопанството на континентите Южна и Северна Америка.
- ✓ **Да се доразвият и затвърдят умения** за: извличане на информация от различни източници; за интерпретиране на информация; за представяне на информация и за работа в екип.
- ✓ **Да се задълбочи формирането** на географски компетенции и модели на поведение в географското пространство.
- ✓ **Да се задълбочи изграждането на ценности:** интерес към географското знание и постигане на географско познание; светогледни идеи за географските закономерности, за връзката между природата и човека, за изменението на природата и нейното опазване; нравствено-естетически ценности, свързани с разбирането на някои проблеми на хората, за равенство между хората, за осъзнаване необходимостта от сътрудничество и уважение между тях.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

География на континентите и страните:

- ✓ Описва важни открития за опознаването на континентите и развитието на географското познание.
- ✓ Характеризира определени крайбрежни форми или форми на релефа в континентите Южна и Северна Америка.

- ✓ Характеризира особености на природата на континентите.
- ✓ Описва форми на релефа по избор – планина, плато, пустиня, пещера, долина.
- ✓ Описва водни обекти.
- ✓ Знае специфични растения и животни в съответните континенти и оценява необходимостта от съхраняване на биологичното разнообразие.
- ✓ Изброява географски рекорди.
- ✓ Изразява мнение за последиците от човешката дейност върху природата в конкретни географски райони; разбира необходимостта от опазване на природната среда.
- ✓ Описва начина на живот на отделни групи хора – инки, май, ескимоси, индианци, номади.
- ✓ Изброява основни стопански дейности и териториалното им проявление в континентите Южна и Северна Америка.
- ✓ Изброява демографски и социални проблеми в континентите Южна и Северна Америка.
- ✓ Характеризира избрани страни в континентите.
- ✓ Разпознава природни и археологически забележителности (плато Наска, водопадите Анхел и Игуасу, Мачу Пикчу) и изразява мнение за необходимостта от съхраняване на природното и културно наследство.

Географска информация:

- ✓ Използва различни видове географски карти.
- ✓ Използва, подбира и анализира географска информация от различни източници (климатограми, хидрограми, диаграми, картосхеми, илюстрации, енциклопедии, Интернет).
- ✓ Идентифицира и изразява мнение за географски проблеми на базата на подбрана географска информация.
- ✓ Представя географска информация в карта, текст, постер, учебен проект, различни графични изображения или чрез ИКТ като мултимедийна презентация.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Тема	Компетентности като очаквани резултати	Нови понятия
1	2	3
1. Южна Америка 1.1. Опознаване и изследване	Знае за жестокия Франсиско Писаро – покорителя на империята на инките, за пътешествията на Александър фон Хумболт и откритията на Чарлс Дарвин. Оценява значението на направените от тях открития.	
1.2. Уникалната природа на Южна Америка	Описва географското положение и природните особености на планината Анди. Открива високи върхове и действащи вулкани (напр. Чимборасо и Котопахи). Описва своеобразието на природата в Амазония. Разбира значението на амазонската гора върху климата на Земята. Оценява необходимостта от съхраняване на биологичното разнообразие. Знае за загадъчните изображения в пустинното плато Наска. Разбира необходимостта от съхраняването на скалните рисунки. Знае местоположението и произхода на островите Галапагос. Разбира уникалността на природата там. Обяснява географски закономерности. Описва водното богатство на континента. Разграничава водни обекти по характерни особености. Оценява стопанското значение на водите (ВЕЦ Итайпу).	картохема; колаж, ендемити; ВЕЦ;
1.3. Постиганията на древните инки	Познава уникалната култура на древните инки и техните постижения. Съставя, описва и представя маршрут за мислено пътешествие. Представя по подходящ начин „изгубения град на инките” – Мачу Пикчу. Разбира необходимостта от съхраняване на културно наследство.	кипу; маршрут за пътешествие;

1.4. Страни в Южна Америка	Характеризира страните Перу, Боливия и Чили по правило. Описва начина на живот на местното население и неговата стопанска дейност.	
2. Северна Америка 2.1. Опознаване и изследване на Северна Америка	Знае за викингите, за Джон Кабот, Вашку Нунес Балбоа, Картие и др., за изследванията на Александър Маккензи.	викинги;
2.2. Уникалната природа на Северна Америка	Описва уникални природни образувания – Гранд Каньон, Мамутовата пещера и Долината на смъртта. Знае климатичните особености на Северна Америка. Описва проявите на торнадо и други природни бедствия. Обяснява произхода на Големите североамерикански езера и връзката между тях и реките Мисисипи и Сейнт Лорънс. Характеризира река Сейнт Лорънс. Оценява стопанското значение на този воден път. Описва своеобразието на природата в Северна Америка. Оценява необходимостта от съхраняване на биологичното разнообразие. Описва специфичните природни особености на остров Гренландия.	каньон; пещера; торнадо, вечнозамръзнали почви; природни бедствия; шлюзи;
2.3. Коренното население на Северна Америка – в миналото и днес	Описва отношението на европейците към коренното население в миналото. Описва начина на живот на хората на остров Гренландия и тяхната стопанска дейност. Познава уникалната култура на древните майи и техните постижения. Съставя, описва и представя маршрут за мислено пътешествие. Представя по подходящ начин Чичен Ица. Разбира необходимостта от съхраняване на културното наследство.	инуити; майи;

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценяване постиженията на учениците в шести клас по **география и икономика в ИУЧ** – **разширена подготовка** се осъществява чрез различни методи и форми – проектна дейност, изработване на мултимедийна презентация, съобщение, постер; практическа работа върху контурна карта или работен лист; устно и писмено изпитване, както индивидуално, така и при групова работа.

Приоритетно в уроците по география и икономика – ИУЧ се използват **формите на формиращото оценяване** – наблюдение при индивидуална и групова работа, практическа работа, поощрение на ученика и др. В уроците се включват занимателни дейности; поставяне и изпълнение на проектни задачи с възможност за избор, с оглед на интересите и заложбите на шестокласниците, където учениците най-добре могат да покажат едновременно знания, съобразителност, умения за подбор и анализ на информация, умения за пространствено ориентиране и за прилагане на знанията; подготовка и представяне на мултимедийна презентация; умения за ориентиране по географска карта и провеждане на беседа.

НАСОКИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ПРОЕКТНА ДЕЙНОСТ

Необходимо условие за постигане на целите на обучението в избираемите учебни часове по география и икономика е да се даде възможност на учениците и за самостоятелно учене, дискутиране и сътрудничество чрез използване възможностите на ИКТ и Интернет. Необходимо е тези дейности да бъдат добре планирани от учителя, който трябва да даде **подробни указания** и да предвиди **достатъчно време** за изпълнение на поставените задачи, да препоръча литература, да сформира екипи за работа и да координира тяхната дейност. При възлагане на задачите е необходимо да се отчитат индивидуалните познавателни интереси на учениците.

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Ключови компетентности	Деятности и междупредметни връзки
Компетентности в областта на българския език	Деятности: Назовава, определя, описва, обяснява, характеризира географски обекти, процеси и явления; посочва примери; изказва обобщени изводи. Съставя текст -кратък отговор на географски въпрос. Изразява мнение по географски въпроси. Междупредметни връзки: Български език и литература: Използва знания и развива умения за работа с различни видове текст в устна или писмена форма. Развива техниката на четене и писмената култура на учениците. Отговор на въпрос по географски проблем. Развива умения за работа с терминологичен речник.
Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите	Деятности: Познава основни понятия, закономерности, процеси и явления. Чете географска карта, климатограма, хидрограма, стълбчеста и кръгова диаграма. Сравнява, разпознава, разграничава, групира, определя значението, характеризира (вкл. по правило) географски обекти, процеси и явления, обобщава, дава отговори, обосновава на доказателства. Изразява мнение по географски въпроси. Изработва карти; нанася географски обекти върху контурна карта. Ориентира се с помощта на карта. Междупредметни връзки: Математика: Логическо и пространствено мислене. Разчита и интерпретира информация, която е зададена чрез диаграми и таблици. Човекът и природата: Конвекция. Вещества и химични реакции. Аргументира и илюстрира с примери взаимовръзката природа – човек.

Дигитална компетентност	Дейности: Използва ИКТ за търсене, събиране, представяне и обмен на информация. Междупредметни връзки: Информационни технологии: Изпълнява задачи, свързани с търсенето, намирането и обработката на информация по определени теми в глобалната мрежа. Изготвя мултимедийни презентации по зададена тема. Изготвя отговори на географски въпроси, доклади и съобщения, като използва текстообработващи програми.
Умения за учене	Дейности: Упражнява самоконтрол при изпълняване на дидактически задачи, както и при учене с цел определяне на собствените силни и слаби страни, на собствения стил на учене. Използва информация от различни източници. Междупредметни връзки: Български език и литература и ИКТ: Развива основни умения като езикова и дигитална грамотност. История и цивилизации: Развива умения за ориентиране по картата и пространствено локализиране. Развива умения за работа с различни видове карти. Използва основни понятия – религия, християнство, ислям, юдаизъм, държава, политическа карта, монархия, република.

Социални и граждански компетентности	Дейности: Изразява мнение по географски въпроси. Оценява значението на обекти, процеси, явления и събития; познава правила за разумно поведение по време на природно бедствие. Посочва примери за тършимост и взаимно уважение между хората. Междупредметни връзки: Български език и литература, история и цивилизации: Участва в диалог, умее да оспори мнение, различно от своето, като проявява толерантност и учтивост в общуването. Изгражда разбиране за единството на системата природа – стопанство – общество. Разбира значението на равенството, сигурността и толерантността в обществения живот. Формира нагласи за съжителство на хора от различни религиозни и културни общности. Изгражда умения за работа в екип.
Инициативност и предприемчивост	Дейности: Подбира и анализира географска информация от различни източници. Изразява мнение за географски проблем(и). Междупредметни връзки: Технологии и предприемачество: Изгражда отношение към инициативността, активността, независимостта и новаторството в личния и обществения живот. Разбира значението на екологична норма и екологичен проблем.
Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество	Дейности: Представя културното многообразие на различни народи. Осъзнава необходимостта от уважение и сътрудничество между тях, от съхраняване на културното наследство и традиции. Изработва постер, маршрут за пътешествие и мултимедийна презентация. Междупредметни връзки: Изобразително изкуство, музика.

Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт	Дейности: Разбира необходимостта от опазване на околната среда. Междупредметни връзки: Човекът и природата: Разбира многообразието и неповторимостта на природната среда. Осъзнава необходимостта от опазването и съхраняването на биоразнообразието.
--	--

Разработил:
(Веселина Илчевска)

Списък на 6.клас

	Дата на раждане	Име
1	06.03.2014 г.	Ангел Маринов Лазаров
2	11.08.2013 г.	Ангел Маринов Тодоров
3	20.10.2014 г.	Галена Филипова Спасова
4	23.10.2014 г.	Денис Ангелов
5	04.06.2014 г.	Денис Георгиев Марчев
6	20.08.2013 г.	Емир Фиданов Лазаров
7	03.09.2014 г.	Златомира Маринова Богданова
8	28.04.2012 г.	Иван Зейров Михайлов
9	15.01.2014 г.	Ивана Тодорова Борисова
10	02.03.2014 г.	Илия Иванов Лазаров
11	08.04.2014 г.	Красимир Емилов Величков
12	12.09.2014 г.	Мариана Огнянова Бадова
13	08.02.2014 г.	Никола Иванов Лазаров
14	03.12.2013 г.	Петя Руменова Кънчева
15	21.03.2014 г.	Шенка Янкова Ангелова